

Sigmaplan

Bijzondere ijver in de Durmevallei

2017 belooft een druk jaar te worden voor het Sigmaproject Durmevallei, dat zich uitstrekt van Hamme tot Lokeren. Al sinds het voorjaar van 2015 leggen we in het kader van het Sigmaplan een gecontroleerd overstromingsgebied aan in De Bunt, aan de samenloop van Durme en Schelde. Zo beschermen we de vallei tegen overstromingen. Voor we De Bunt kunnen afwerken, wordt een laatste nutsmerk uitgevoerd. En dat is allerminst een routineklus.

In De Bunt in Hamme start het Franse gasbedrijf Air Liquide in maart 2017 met het verplaatsen van een pijpleiding, die nu nog door het toekomstige overstromingsgebied loopt. De leiding zal een nieuw tracé krijgen: onder de Durme en parallel met de ringdijk die we bouwen rond het gebied. Vooral het traject onder de rivier vergt een aparte werkwijze. Na het

graven van een boortunnel zal Air Liquide een nieuwe pijpleiding plaatsen. De stalen streng van de leiding wordt bovengronds aan elkaar gelast en vervolgens, met een batterij kranen, de tunnel ingetrokken. Een spectaculair karwei, want de pijpleiding is honderden meters lang.

> Lees meer op pagina 2 & 3

 WATERVEILIGHEID

 NATUUR

 BELEVING

Stalen pijpleiding
duikt onder de Durme

PAGINA 2

De nieuwe levens
van baggerspecie

PAGINA 4

DOSSIER: Bruisende
Durmekaaien!

PAGINA 6

Stalen pijpleiding duikt onder de Durme

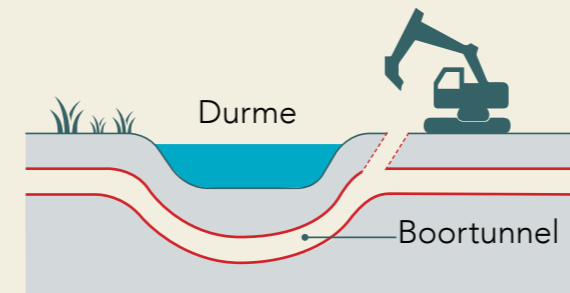
Van maart tot september 2017 strijkt een werfkaravaan van de Franse gasproducent Air Liquide neer in De Bunt in Hamme. Het team zal een zuurstofleiding verplaatsen die om veiligheidsredenen niet langer in, maar rond het toekomstige overstromingsgebied moet lopen. Het nieuwe tracé van 2 kilometer lang duikt zelfs gedeeltelijk onder de Durme.

De pijpleiding van Air Liquide transporteert zuurstof van het Henegouwse Baudour naar Antwerpen. Omdat de leiding dwars door het toekomstige overstromingsgebied De Bunt loopt, moet Air Liquide ze verleggen, op een veilige afstand van de ringdijk rond De Bunt. De leiding, die nu al de rivier kruist, zal westwaarts een nieuw tracé volgen. De werken verlopen in drie grote stappen.

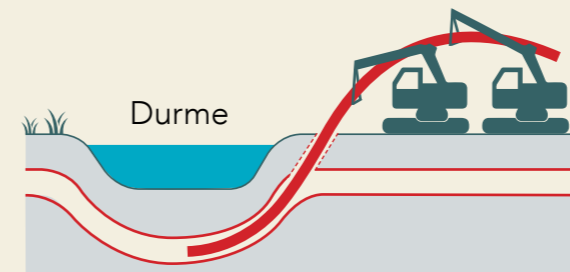

1

De leiding volgt de loop van een boortunnel van 500 meter lang, die door een gigantische grondboor wordt uitgegraven. De tunnel daalt met een diepe bocht tot 5 meter onder de bedding van de Durme. In de tunnel brengt Air Liquide allereerst een boorstang aan, een smalle stalen buis. Aan die boorstang koppelt het team een leidingstreng, de binnenleiding, die via de boorstang in het boorgat wordt getrokken.

Om de pijpleiding in zijn geheel in de boorschacht te trekken, maakt het team gebruik van een serie kranen. Die takelen de constructie aan één uiteinde de hoogte in. Zo heeft de leiding voldoende kromming en breekt ze niet af op de lasnaden.

2

Nadat het tracé onder de Durme voltooid is, trekt Air Liquide de nieuwe pijpleiding verder door. De leiding zal onder de straat Bunt lopen, die voor de plaatsing tijdelijk wordt opengebrouwen. Tijdens de werken blijven de nabijgelegen horecazaken bereikbaar via een omleidingsroute.

3

Naar het zuiden van De Bunt toe loopt de nieuwe pijpleiding parallel met de nieuwe ringdijk, weliswaar op een veilige afstand. Het tracé loopt onder de omliggende akkers.

Klein Broek: werken ringdijk starten in 2017

Verder stroomopwaarts van de Durme verminderen we de kracht van het getij door aan weerszijden van de Mirabrug twee buffergebieden te ontpolderen. In Klein Broek en Groot Broek krijgt de Durme zo extra ruimte om te stromen. Klein Broek (Temse) is het eerste gebied dat we onder handen nemen. De voorbije weken maakten we het terrein vrij: de weekendhuisjes die hier stonden, braken we af, we verwijderden afval en we kaptten struiken en bomen. Tot en met deze zomer neemt een team van archeologen het gebied onder de loep.

De volgende stap is de bouw van een ringdijk. Zo'n dijk omsluit het hele gebied en beschermt het achterland tegen overstromingen. Aan de kant van het dorp leggen we een ringgracht en bufferbekken aan. Daarna slaan we bressen in de oude Durmedijk, waardoor eb en vloed het gebied weer kunnen boetsen. Het eindresultaat? Een noodzakelijk natuurgebied met slikken en schorren, dat de omgeving beschermt tegen stormvloed.

Nieuw pompgebied: een jaar in werking

In januari 2016 huldigden we aan de dam in Lokeren een nieuw pompgebied in. Bij hevige regenval pompt de installatie water van de Moervaart naar de Durme, aan een debiet van 7500 liter water per seconde. Het waterpeil in de Moervaart stijgt dan trager, zodat er in het hele Waasland minder kans is op wateroverlast. Bij normale weersomstandigheden pompt het gebied veel minder water over, maar wel voldoende om te vermijden dat de Durme tussen Hamme en Lokeren verzandt. Daardoor hoeft waterwegbeheerder Waterwegen en Zeekanaal NV er minder vaak te baggeren.

Vlak naast het pompgebied ligt een 'visheveltrap'. Die installatie overbrugt het niveauverschil tussen de Moervaart en de Durme, waardoor zowel kleine als grote vissen vlot hun weg vinden van de ene waterloop naar de andere. Bij rustige stroming zwemmen de vissen tegen de stroom de trap op.

De nieuwe levens van baggerspecie

Zeg niet langer 'bagger' tegen 'baggerspecie'. Het goedje dat massaal bovengedaald wordt bij baggerwerken op zee en rivieren krijgt dankzij het Europese samenwerkingsproject USAR (Using Sediment As a Resource) tal van nieuwe levens. Ook Vlaanderen doet mee. Zo gebruikt Waterwegen en Zeekanaal NV gedroogde baggerspecie uit de Durmevallei om stevige dijken te bouwen rond overstromingsgebieden. Hoe andere USAR-partners ermee aan de slag gaan? Dat vertellen ze zelf.

Using Sediment As a Resource

Interreg
2 Seas Mers Zeeën

LOOPTIJD: 2016-2020

Partners:

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) uit Nederland
Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z) uit België
Ecole des Mines de Douai (EDM) uit Frankrijk
Westcountry Rivers Trust (WRT) uit het Verenigd Koninkrijk
Brightlingsea Harbour Commissioners (BHC) uit het Verenigd Koninkrijk

Durmevallei, een sterk merk!

Onder de noemer 'Schelde Sterk Merk' werken dertig partners sinds de zomer van 2015 samen aan een groene, toeristisch sterke Schelderegio tussen Gent en Antwerpen. Ook Waterwegen en Zeekanaal NV en het Agentschap voor Natuur en Bos, de trekkers van het Sigmaplan, dragen hun steentje bij. Binnen het project zijn de Schelde en de Durme nauw met elkaar verbonden. De partners willen de regio van beide rivieren laten uitgroeien tot een natuurgebied van Europese topkwaliteit, waarin rivier, natuur, toerisme en erfgoed elkaar aanvullen en versterken. Dit voorjaar werkt een studie bureau een participatief visieplan uit dat de recreatieve mogelijkheden en het toeristische potentieel van de regio van Durme en Moervaart onder de loep neemt. Verschillende lokale partners, zoals vzw Durme, werken hieraan mee.

Op stap met een Durmegids

Om de Durmevallei op de kaart te zetten, stoomden Waterwegen en Zeekanaal NV en het Agentschap voor Natuur en Bos in 2016 een veertigtal Durmegidsen klaar. De vrijwilligers nemen je op sleeptouw vanuit de nieuwe infokeet die volgende maand opent in de Durmevallei (zie achterflap). Kun je niet wachten om de regio te komen ontdekken of langs de Sigmagebieden in de Durmevallei te wandelen, fietsen of varen? In je eentje, in groep, met de klas of met vrienden: je bent van harte welkom! Neem snel contact op met Grenzeloze Schelde via info@gs-esf.be.

Grondverbeteraar

Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, actief in de regio van Rotterdam en Gouda, springt creatief om met de afvalstof uit zijn waterlopen. Met USAR-steun test het hoogheemraadschap een methode om baggerspecie om te vormen tot een grondverbeteraar voor landbouwgronden. "We maken een onderscheid tussen vervuilde (ongeveer 10 procent) en verspreidbare baggerspecie. De eerste

soort voeren we af naar een erkend verwerker, met de tweede gaan we innovatief aan de slag", legt projectleider **Guido Verweij** uit. "De specie wordt gemengd met onder andere mest en groenafval. Vervolgens gebruiken we het mengsel om laaggelegen weilanden – op veengrond – op te hogen en te verbeteren. Dat is nodig, want de bodem van ons beheergebied zakt, en het is nu al een van de laagst gelegen gebieden van Nederland."

Specie tegen erosie

De statige witte kliffen van Dover geven het niet prijs, maar de zuidoostkust van Groot-Brittannië kreunt onder erosie. Vooral langs de mondingsgebieden van verschillende rivieren wint de Noordzee jaar na jaar aan terrein. Ten noorden van Theems, Crouch en Blackwater ligt de gevoelige Brightlingsea Creek, die aansluit op de rivier Colne. Om erosie in deze ecologisch waardevolle kreek een halt toe te roepen, maken de Brightlingsea

Harbour Commissioners gebruik van baggerspecie om de natuurlijke oevers te verstevigen. Voorzitter **Jim Addison**: "De voorbije decennia gingen tal van zoutmoerassen, de natuurlijke bescherming van onze kreek, verloren. Binnen het USAR-project gebruiken we baggerspecie om de slikken en schorren in hun natuurlijke staat te herstellen én te beschermen tegen het getij. De baggerspecie houden we op zijn plaats dankzij bundels hakhout. Zo hogen we de

zoutmoerassen opnieuw op, als buffer tegen het beukende getij en een stijgende zeespiegel."

"Ik gids nu enkele keren per jaar in de omgeving van Hamme, maar met de ontwikkeling van de Durmevallei binnen het Sigmaplan zal ik veel vaker gaan gidsen. Het is belangrijk dat iedereen op de hoogte is van het Sigmaplan en de geplande werken."

Frans Van Havermaet, gediplomeerd Durmegids

BEERKAAIHUISJE HERLEEFDT DANKZIJ
GULLE VRIJWILLIGERS

“Deze omgeving geeft jongeren zuurstof”

Aan de rand van Groot Broek, een deelgebied van het Sigmaproject Durmevallei, ligt het historische Beerkaaihuis. Vroeger een pachterswoning, heel binnenkort een opvanghuisje voor kwetsbare jongeren. Samen met een groep enthousiaste vrijwilligers zijn heel wat jongeren er nu al aan de slag. Ze helpen het huis opknappen en komen er op adem.

Na jaren van verloedering kreeg het Beerkaaihuis in de zomer van 2015 een nieuwe invulling. Waterwegbeheerder Waterwegen en Zeekanaal NV gaf het 18de-eeuwse huisje in bruikleen aan De Morgenster (LIA vzw) uit Waasmunster, een jeugdzorgcentrum dat zijn gebouwen slechts enkele honderden meters verderop heeft, net buiten de polder. De site zal dienen voor het

project De Knoop, waarmee het centrum kwetsbare jongeren een time-out biedt. “De nabijheid van de Durme en de natuur van de polder maken van dit afgeschermd huisje een geschikte plek om te herbronnen”, legt coördinator **Wieter Van Parijs** van De Morgenster uit.

Opnieuw eigenwaarde
Intussen is het Beerkaaihuis al

voor een groot deel opgeknapt: de gevels zijn rechtgetrokken, het dak is hersteld, het licht brandt en de kachel kan aan. Een tiental enthousiaste buurtbewoners stak De Knoop de voorbije maanden een handje toe. En ook de jongeren van De Knoop stroopten de mouten op. Wieter Van Parijs: “We merken nu al dat deze omgeving hen opnieuw zuurstof geeft. Onze jongeren aarden moeilijk op school en hebben vaak stroeve sociale relaties. Hier kunnen ze even tot zichzelf komen. Nu helpen ze bij de renovatie, maar later zullen ze ook instaan voor het onderhoud van het huisje en mogen ze bijvoorbeeld natuurliefhebbers ontvangen en helpen bij het natuurbeheer in de omgeving. Zo bouwen ze opnieuw eigenwaarde op.”

Koolputtensite (her)opent in herfst 2017

Dit najaar zal de Koolputtensite opnieuw schitteren. Het industriële erfgoed aan de Durme, vlak bij de Mirabrug en het Sigmagebied Groot Broek, krijgt een volledig nieuwe invulling.

Minder overstromingsgevaar

De Knoop schat nog twee jaar nodig te hebben vooraleer de site volledig gerenoveerd is. Het Beerkaaihuis ligt in Groot Broek, een gebied van 65 hectare dat we ten vroegste vanaf 2019 zullen ontpolderen. Het opvanghuisje zal bereikbaar blijven via een trage weg, behalve bij extreem stormweer. Ontpolderen is goed voor de waterveiligheid: door het gebied terug te geven aan de rivier, breken we de slagkracht van het getij dat via de Schelde de Durme instroomt. Gevolg: minder overstromingsgevaar. Ook de natuur profiteert: door de getijdenwerking ontstaat een slikken- en schorregebied met riet en zeldzaam wilgenvloedbos.

Het statige herenhuis op de Koolputtensite zal binnenkort dienstdoen als expositieruimte, de opslaghallen voor steenkool worden omgetoverd tot een restaurant en café, en de oude arbeidershuisjes transformeren in een bed and breakfast. Projectontwikkelaar ID Invest ging in het najaar van 2015 van start met de renovatie, met

respect voor het authentieke uitzicht van de gebouwen. De grote (her)opening is gepland voor de herfst. De metamorfose moet van de Koolputtensite een van de speerpunten maken van een toeristisch aantrekkelijke Durmevallei. Bovendien zal het terrein een handige toegangspoort zijn om de Sigmagebieden te komen verkennen.

Welke timing volgen we?

De Bunt

Leidingswerken Air Liquide | Maart - september 2017

Afwerking ringdijk | Februari 2018

Klein Broek

Vorbereidingswerken | 2017

Start inrichtingswerken | Zomer 2017

Groot Broek

Aanbesteding werken | 2017

Welkom in de nieuwe infokeet!

Op zondag 23 april vieren we feest. Dan openen we, samen met jou, de gloednieuwe infokeet van de Durmevallei! In deze interactieve tentoonstellingsruimte kun je uitgebreid kennismaken met de Durmevallei, het Sigmaplan, de inrichtingswerken en zoveel meer. Bovendien is de infokeet een ideale uitvalsbasis om te voet of per fiets de vallei te verkennen. De keet bevindt zich aan de Scheldedijk, vlak bij De Bunt in Driegoten (Hamme).

Stip **zondag 23 april** dus aan in je agenda. Vanaf 10 uur ben je welkom voor een eerste kennismaking met de nieuwe keet.

Nadien valt de keet enkel op afspraak te bezoeken. Daarvoor neem je contact op met Grenzeloze Schelde via info@gs-esf.be of 02/201.08.08.

CONTACT

Meer informatie over het Sigmaproject Durmevallei vind je op:

www.sigmaplan.be/durmevallei

Met vragen kun je terecht bij Waterwegen en Zeekanaal NV

Hans Quaeyhaegens,
projectingenieur
03 224 67 11
hans.quaeyhaegens@wenz.be

Agentschap voor Natuur en Bos

Elias Verbanck, projectleider
09 276 20 43
elias.verbanck@lne.vlaanderen.be

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Waterwegen en Zeekanaal NV
Afdeling Zeeschelde
Ir. Wim Dauwe
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen

Redactie

Pantarein in een consortium met Tractebel
Uitgave maart 2017
Gedrukt op gerecycleerd papier

Copyright beelden

Waterwegen en Zeekanaal NV, Jan De Nul, De Morgenster, ID Invest, Vilda